

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL: VRAESTEL I

Tyd: 2½ uur

100 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 20 bladsye. Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.
 2. Hierdie vraestel bestaan uit VIER AFDELINGS:

Afdeling A Leesbegrip (30 punte)
Afdeling B Opsomming (10 punte)
Afdeling C Poësie (30 punte)
Afdeling D Taalvaardigheid (30 punte)
 3. Beantwoord al die vrae.
 4. Beplan jou antwoorde deeglik voordat jy dit neerskryf.
 5. Begin elke vraag op 'n nuwe bladsy.
 6. Nummer jou antwoorde presies soos die vrae genummer is.
 7. ALLE vrae **moet in Afrikaans** beantwoord word.
 8. Dit is in jou eie belang om leesbaar te skryf en jou werk netjies aan te bied.
-

AFDELING A LEESBEGRIP**VRAAG 1 INTERNETARTIKEL**

Bestudeer die teks hieronder en beantwoord dan die vrae wat daarop volg.

Negejarige professor kry toekenning (award) in Suid-Afrika

- 1 'n Negejarige professor, wat glo een van die jongste professors in die wêreld is, is hierdie week in Suid-Afrika met 'n toekenning vir uitstekende prestasie vereer. Die "wonderkind", Soborno Isaac Bari, is ook reeds vir 'n Nobelprys benoem.
- 2 Die Da Vinci-instituut vir Tegnologiebestuur het sy toekenning Maandag aan Bari in Modderfontein, Gauteng, gegee. Die toekenning word aan 'n persoon of groep mense gegee wat deur goeie leierskap en 'n passie vir ontwikkeling baie vir hulle gemeenskappe beteken.
- 3 Bari wat die toekenning saam met die Suid-Afrikaanse toneelskrywer John Kani in 2021 gekry het, het in 2016 op vierjarige ouderdom 'n boek met die naam *The Love* geskryf. In dié boek het hy mense aangemoedig om teen terrorisme te baklei en om vir wêreldvrede te staan.
- 4 Dié boek het verlede jaar regoor die wêreld baie lof gekry en dit het daartoe gelei dat Bari ook 'n toekenning van die SP Pune Universiteit in Indië gekry het.
- 5 Hy het verlede jaar die Global Child Prodigy-toekenning gekry en in Junie hierdie jaar het Indië hom vir 'n Nobelprys vir vrede benoem.
- 6 Bari is in 2012 in New York gebore. Toe hy ses maande oud was, het hy reeds in volsinne begin praat en teen tweejarige ouderdom kon hy wiskunde- en wetenskapprobleme oplos.
- 7 "My pa was die een wat vir my wiskunde en wetenskap begin leer het. Ek het toe begin om te eksperimenteer, want ek wou sien hoe dinge werk. Nou is dit my passie!"
- 8 Toe Bari net vier jaar oud was, het dr. Lisa Coico, president van City College New York, hom reeds die "Einstein van ons tyd" genoem, nadat hy 'n reeks toetse in wiskunde en wetenskap voltooi het. Oudpresident Barack Obama het in dieselfde jaar 'n brief aan Bari gestuur om hom geluk te wens met sy prestasies.

9	Hy het op sewejarige ouderdom sy eerste salaris as 'n professor gekry, toe hy by die Mumbai Universiteit 'n klas gegee het.
10	Bari het saam met lede van sy familie 'n YouTube-kanaal, Bari Science Lab, begin waarin hy probleme in wiskunde en wetenskap oplos.
11	Bari, wie se moedertaal Bengaals is, is besig om sy hoërskoolloopbaan te voltooi en hoop om binnekort 'n voltydse professor in wiskunde en wetenskap te word.
12	Suid-Afrikaners wat al die Da Vinci-instituut se prys gekry het, is prof. Thuli Madonsela, dr. Ali Bacher en Gift of the Givers se dr. Imtiaz Sooliman.

[Verwerk en aangepas uit: <<https://maroelamedia.co.za/nuus/sa-nuus/negejarige-prof-in-sa-vereer>>]

- 1.1 Bari word in paragraaf 1 as 'n "wonderkind" beskryf. Wat is 'n **wonderkind**? (1)
- 1.2 Waar in Suid-Afrika het Bari sy prys ontvang? (1)
- 1.3 Antwoord WAAR of ONWAAR op die volgende stelling:
Bari is die enigste persoon wat in 2021 die toekenning in Suid-Afrika ontvang het.
Haal 'n **frase** aan om jou antwoord te bewys. (2)
- 1.4 Wat moedig Bari mense in sy boek, *The Love*, aan om te doen? Noem een ding. (1)
- 1.5 In watter ander land, behalwe Suid-Afrika, het Bari ook al 'n toekenning gekry? (1)
- 1.6 Hoe het Bari se ouers op 'n vroeë ouderdom geweet dat hulle seun spesiaal/anders is? (2)
- 1.7 Haal **twee opeenvolgende woorde** aan om te wys dat Bari al geld vir sy werk as professor gekry het. (1)
- 1.8 Bari, wie se moedertaal Bengaals is, is besig om sy hoërskoolloopbaan te voltooi en hoop om binnekort 'n voltydse professor in wiskunde en wetenskap te word.
Hoekom is die sin ironies?
Kies die korrekte antwoord en skryf slegs die korrekte alfabetletter neer.
(a) Hy is al 'n professor voordat hy matriek geslaag het.
(b) Hy hou meer daarvan om 'n professor te wees as om skoolwerk te doen.
(c) Hy dink nie dat dit belangrik is om 'n matriek te hê nie. (1)

[10]

VRAAG 2

ADVERTENSIE

Bestudeer die onderstaande advertensie en beantwoord dan die vrae wat volg.

KLASGIDS PROMOSIE!
VERWYS 3 ONDERWYSERS EN KRY
✓ VYF BOEKE GRATIS! ✓
INDIEN JY DIE MEESTE
ONDERWYSERS VERWYS,
KRY JY JOU SUBSKRIPSIE VERNIET
lll PLUS lll
'N GESKENKBEWYS VAN TAKEALOT
TER WAARDE VAN R500
BEPALINGS EN VOORWAARDES GELD.

Ons is baie opgewonde om die promosie te begin!
Jy kan nou **vyf gratis boeke ontvang** deur drie mense suksesvol
te verwys na die *Klasgids*.

Hoe lyk 'n suksesvolle verwysing?

- Die persoon moet een van die onderstaande pakkette koop.
- Sodra die persoon die betaling gemaak het, moet die bewys van betaling binne 24 uur na info@klaskameraad.co.za gestuur word.
- Saam met die bewys van betaling, moet die persoon ook duidelik sê wie hom/haar verwys het.
- Hierdie promosie is tot 25 Maart 2022. Verwysings sal slegs geld wanneer dit voor die 26ste Maart gestuur word.

Die persoon wat die meeste suksesvolle verwysings het, kry hulle 2022-subskripsie verniet, asook 'n geskenkbewys van R500 by Takealot.

Indien jy graag 'n kwotasie wil ontvang of 'n EFT-betaling wil maak, stuur gerus 'n e-pos aan info@klaskameraad.co.za

[Bron: aangepas uit 'n e-pos advertensie]

2.1 Kyk na die advertensie op bladsy 4 en 5.

2.1.1 Wie is die teikengroep van die advertensie? (1)

2.1.2 Hoekom sal mense van die teikengroep graag die advertensie gebruik? (1)

2.2 Haal 'n woord uit die advertensie aan wat dieselfde as *gratis* beteken. (1)

2.3 Is die volgende stelling WAAR of ONWAAR?

Net een onderwyser wat mense na die Klasgids verwys sal 'n subskripsie verniet kry.

Haal 'n deel van 'n sin aan om jou antwoord te bewys. (2)

2.4 Haal een woord uit die advertensie aan wat wys hoe die adverteerders VOEL omtrent die spesiale aanbieding. (1)

2.5 Noem een van die twee pakkette wat 'n persoon kan koop. (1)

2.6 2.6.1 Hoe weet jy dat die bewys van betaling in die tydspan van een dag na klaskameraad gestuur moet word? (1)

2.6.2 Wat moet saam met die bewys van betaling aan klaskameraad gestuur word?

Antwoord in 'n volsin en in jou eie woorde. (1)

2.7 Watter woord in die advertensie op bladsy 5 bewys dat hierdie 'n aanlynadvertensie is? (1)

[10]

VRAAG 3 VISUELE BEGRIP – SPOTPRENT

Bestudeer die spotprent en beantwoord dan die vrae wat volg.

[Bron: Die Volksblad, 15 September 2015]

- 3.1 Hoe kan ons sien dat die seun (A) **gemaklik** op die stoel sit? (1)
- 3.2 Wat het Pa om sy arm wat hom sal help as hy wil weet hoe laat dit is? Gee slegs een woord. (1)
- 3.3 Hoe kan ons aan die kat se **lyftaal** sien dat hy kwaad is? (1)
- 3.4 Die seun lees uit *Die Volksblad*. Watter tipe publikasie is *Die Volksblad*? (1)
- 3.5 Hoe weet ons dat die seun met sy ma praat? (1)
- 3.6 Wat aan die ma se gesigsuitdrukking wys dat sy bang vir wiskunde is? (1)
- 3.7 Hoekom, dink jy, is mense bang vir wiskunde? (1)
- 3.8 Watter visuele leidraad is daar dat die pa ook met wiskunde sukkel? (1)

3.9 Watter woord beskryf die pa se gesigsuitdrukking die beste?

Skryf slegs die korrekte alfabetletter as antwoord neer.

- A Teleurgesteld
- B Verbaas
- C Angstig
- D Tevrede

(1)

3.10 Is die seun besig om wiskunde te doen? Motiveer jou antwoord in jou eie woorde.

(1)

[10]

30 punte

AFDELING B OPSOMMING**VRAAG 4 OPSOMMING VAN KOSBESTELLINGS**

Die graad 12's is kelners by die onderwysers se eindjaarfunksie en moet hulle kos- en drankbestellings neem.

- Som die vyf onderwysers se bestellings in 5 punte en 70 woorde op.
- Maak seker dat elke persoon se bestelling 100% korrek is.
- Noem wat die onderwyser **wil eet en ook wat hulle wil drink**. Jy moet al die onderwyser se voorkeure (preferences) noem sodat hulle die regte kos kry.

Onthou:

- Skryf telkens **wat** die vyf onderwysers besluit het om te **eet** en **te drink**.
- Moenie die sinne direk uit die teks aanhaal nie.
- Elke sin/sinne moet die onderwyser se **kos** en **drankbestelling** bevat.
- **Elke antwoord mag een of twee sinne bevat.**
- Nommer jou punte 1 tot 5.
- Laat 'n reël oop na elke nommer.
- Jou opsomming mag nie minder as 60 woorde of meer as 80 woorde lank wees nie.
- Skryf die woordtelling aan die einde neer.
- Trek 'n streep deur jou beplanning.

Goeiemiddag Onderwysers. Ek is seker julle is dankbaar dat die jaar verby is. Kan ek asseblief julle bestellings neem?

Mev. Maieko	Ek is doodhonger. Ons moes na so baie toesprake luister. Ek dink 'n hoenderburger is net die ding vir my. Maak asseblief seker dat daar geen tamaties op is nie. Ek hou van tee, maar op 'n warm dag soos vandag, sal ek ook yskoue dieet kola neem.
Mev. Reddy	Na 'n lang, moeilike jaar is ek reg om fees te vier. Die spyskaart het so baie opsies. Die salmslaai klink vir my na die perfekte maaltyd. Bring asseblief ook water met baie ys in om saam met my kos te geniet.
Mnr. Brown	O nee, slaai sal my nie versadig maak nie. My maag skree behoorlik. Biefstuk sal die ding doen. Dit moet goed gaar gemaak wees. Ek wil geen bloed sien uitloop nie. Ek is ook lus vir 'n heerlike koppie koffie, met geen melk nie, asseblief.
Me. Thusi	Rooivleis is beslis nie vir almal nie. Ek probeer om gesonder te eet, want die dokter sê ek moet my cholesterol beheer. Vir daardie rede, sal ek die tuna met gestoomde groente vat. Saam met my kos wil ek ystee hê, asseblief. Die ystee moet suikerloos wees.
Mnr. Oliphant	Ek is nou al vyftien jaar 'n vegetariër, daarom bestel ek ook 'n maaltyd met groente in. Kan ek asseblief die Thaise groentekerrie kry? Maak net seker dat daar nie grondboontjies in is nie, want ek is allergies daarvoor. Ek drink nie alkohol nie en sal 'n wit druiwesap daarmee saam drink.

Baie dankie, onderwysers. Ek wil net elkeen se bestelling herhaal sodat ek seker kan wees dat julle die regte kos kry ...

10 punte

AFDELING C POËSIE**VRAAG 5 VOORBEREIDE GEDIG**

Lees die onderstaande gedig en beantwoord die vrae wat volg.

Taylor Swift – Kobus Grobler <i>Vir Liebet</i>	
1	jy herhaal
2	haar woorde van melancholie
3	vir die hoeveelste keer
4	weer
5	en nou ná heeldag lank
6	se periodes skoolwerk
7	en pouses
8	alleen
9	se draal in die liedjie
10	val jy met skooluniform taai van skool
11	skoene uitgeskop
12	op die bed neer
13	sing jy die woorde
14	van haar nuutste CD
15	gelaai in MP3
16	snik
17	huil
18	grens
19	jy
20	want vir die eerste keer
21	in die spieël
22	met jou pa se oë vol tranes
23	verstaan jy
24	weet jy
25	hoekom bome hulle blare verloor

[Bron: Touloupers: Verse vir Tieners – Saamgestel deur J. Jacobs, Lapa 2011]

- 5.1 Noem een van die twee sintuie wat in die gedig gebruik is? Gee slegs een woord. (1)
- 5.2 Noem TWEE kenmerke van 'n vrye vers wat in die gedig voorkom. (2)
- 5.3 Haal **twee aparte woorde** uit strofe 1 en 2 aan wat wys dat Liebet **baie** na Taylor Swift se liedjie luister. (1)
- 5.4 "en nou ná heeldag lank" (versreël 5)
Waar was Liebet "heeldag lank"? (1)

- 5.5 In versreël 10 word daar na die "skooluniform taai van skool" verwys.
- 5.5.1 Wat is die letterlike betekenis van die "taai" skooluniform? (1)
- 5.5.2 Wat is die figuurlike betekenis van die "taai" skooluniform? (1)
- 5.6 Watter een van die volgende woorde verwys NIE na die dogter se emosies in strofe 2 nie. (1)
- A swaarmoedig
B hartseer
C vreugde
D droewigheid
- 5.7 Skryf die versreël neer waarin die wending van die gedig voorkom. (1)
- 5.8 Wat besef die dogter in die laaste strofe? (1)
- [10]**

VRAAG 6 VOORBEREIDE GEDIG

Lees die gedig deeglik deur en beantwoord dan die vrae wat volg.

Touloper – Fanie Viljoen

- 1 die storms woed weer in ons huis vandag
- 2 maar vol durf klim ek op die tou
- 3 voetjie vir voetjie skuifel ek vorentoe
- 4 verby die verwytt-winde van
- 5 *het jy al weer*
- 6 *ek het mos gesê*
- 7 *wat het jy gedoen*
- 8 gekwelde oë kyk vir my van doer onder
- 9 ver verwyder van my kollig-balanseertruuk
- 10 my tou web tussen
- 11 mure en deurhandvatsels
- 12 familiefoto's en almanakke
- 13 blitsende tv-beelde en internetkonneksies
- 14 tot by die tuinhek
- 15 ek is hoog bo die grond
- 16 weg van alles behalwe die wind
- 17 maar ek dink nie daaraan nie
- 18 ek hou my oog op die tou
- 19 ek balanseer my lewe
- 20 en voet vir voet skuif ek vorentoe
- 21 deur die storm

[Bron: Toulopers: Verse vir Tieners – Saamgestel deur J. Jacobs, Lapa 2011]

6.1 "maar vol durf klim ek op die tou".

6.1.1 Identifiseer die stylfiguur wat in bogenoemde versreël (versreël 2) verskyn. (1)

6.1.2 Wat is die funksie van die stylfiguur wat in Vraag 6.1.1 geïdentifiseer is? (1)

6.2 Watter **woord** in versreël 3 dui daarop dat die spreker voel dat hy vordering maak? (1)

6.3 Identifiseer die beeldspraak in versreël 8. (1)

6.4 Waarop dui die gebruik van die woord "web" in versreël 10 oor hoe die spreker in sy huis voel? (1)

6.5 Haal een voorbeeld van 'n **verwytt** uit die gedig aan. (1)

6.6 Wat is die letterlike betekenis van die woord "touloper"? (1)

- 6.7 Die aanhalings "doer onder" (versreël 8) en "Hoog bo die grond" (versreël 15) is 'n voorbeeld van kontras. Wat wys die kontras vir die leser?

Skryf slegs die korrekte alfabetletter neer.

- A Dit wys dat die spreker en ouers ver verwyder van mekaar is.
- B Dit wys hoe gevaarlik dit is om op 'n tou te loop.
- C Dit wys dat die ouers bekommerd oor die spreker is.
- D Dit wys dat die ouers baie baklei en dit die spreker hartseer maak. (1)

- 6.8 Kies die korrekte woord om die stelling sinvol te voltooi:

Die stemming aan die einde van die gedig is (optimisties/pessimisties). (1)

- 6.9 Daar is 'n ek-spreker in die gedig. Hoe beïnvloed dit hoe die leser oor die spreker voel? (1)

[10]

VRAAG 7 **ONGESIENE GEDIG****Afrika – Dineke Volschenk**

- 1 My land, my milde Afrika,
2 Wanneer dit volmaan is
3 Dan is jy mooier
4 As enige katedraal met torinkies
5 Of enige skeefgeleefde stad
6 Wat aamborstig proes
7 en geskiedenis sypel
- 8 Afrika
9 Wat wyd kan dans
10 Groen kan lok
11 Lenig en soepel skater
12 Jy ruik na reën
13 Na stof
14 Jy ruik na lemoene
15 Die lug is hier so helder
16 Dat mens op 'n nag
17 Die baard van die maan
18 Kan voel steek.
- 19 My land, my milde Afrika
20 Ek eien jou
21 Vir my toe.

[Bron: *Lees is 'n fees*, Out of Africa, 1994]

- 7.1 Watter tyd van die dag is Afrika die mooiste vir die spreker? (1)
- 7.2 Voltooi die sin deur uit die antwoorde hieronder te kies. Skryf slegs die korrekte alfabetletter neer.
- In versreëls 5, 6 en 7 word 'n voorbeeld van _____ gekry.
- A metafoor
B personifikasie
C vergelyking
D sinekdogee (1)
- 7.3 7.3.1 Wat word die stylfiguur in versreël 8 genoem? (1)
- 7.3.2 Wat is die funksie van die stylfiguur? (1)
- 7.4 Wie of wat word in die gedig aangespreek? (1)

- 7.5 Wanneer sal Afrika moontlik na stof ruik? (1)
- 7.6 Skryf 'n versreël uit strofe 2 neer waarin alliterasie voorkom en dui die klanke aan wat allitereer. (1)
- 7.7 Strofe 3 het 3 versreëls – wat word 'n driereëlige strofe genoem? (1)
- 7.8 In versreëls 16–18 vind ons 'n voorbeeld van 'n metafoor. Waarmee word die maan vergelyk? (1)
- 7.9 Voel jy ook soos die spreker oor Afrika? Motiveer jou antwoord. (1)

[10]**30 punte**